YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
12 päivänä heinäkuuta 1973 *

Asiassa 70/72,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja Jochen Thiesing, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja Pierre Lamoureux, 4 boulevard Royal,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön Regierungsdirektor Martin Seidel, prosessiosoite Luxemburgissa Saksan liittotasavallan lähetystön kanslia, 3 boulevard Royal,

vastaajana,

jossa todetaan Saksan liittotasavallan jättäneen huomioon ottamatta 17.2.1971 tehdyn komission päätöksen, joka koskee Saksan kivihiilikaivosten ja kaivosalueitten mukauttamista ja tervehdyttämistä koskevan lain 32 pykälän nojalla annettuja tukia,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat R. Monaco ja P. Pescatore (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh, M. Sørensen ja A. J. Mackenzie Stuart,

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 2.10.1972, ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että

1) Saksan liittotasavalta on jättänyt huomioon ottamatta Saksan kivihiilikaivosten ja kaivosalueitten mukauttamisesta ja tervehdyttämisestä 15.5.1968 annetun lain (nk. *Kohlegesetz*, *Bundesgesetzblatt* 1968, I, s. 365) 32 pykälän nojalla annettuja tukia koskevan, 17.2.1971 tehdyn komission päätöksen. Kyseisen lain voimassaoloa on jatkettu investointitukien myöntämisestä ja verotusjärjestelmää ja erikoislisäjärjestelmää koskevien tiettyjen määräysten muuttamisesta 18.8.1969 annetun lain (nk. *Steueränderungsgesetz 1969*, *Bundesgesetzblatt* 1969, I, s. 1211) 9 pykälällä.

2) Saksan liittotasavallalla on velvollisuus vaatia tietyiltä edunsaaneilta niiden erikoislisien palauttamista, jotka on myönnetty ottamatta huomioon edellä mainittua päätöstä.

Oikeudenkäynnin kohde

2 Saksalaisen lain (*Kohlegesetz*), joka on annettu 15.5.1968, 32 pykälässä on annettu mahdollisuus myöntää tukea määrättynä ajanjaksona verohelpotuksena kivihiilikriisin koettelemien Saksan alueiden taloudellisten rakenteiden parantamiseen tarkoitettujen investointien edistämiseksi.

Kyseinen lakiesitys annettiin 15.6.1967 sääntöjen mukaisesti tiedoksi komissiolle, joka ilmoitti 30.11.1967, ettei sillä ollut moitteita esitettävänään.

3 Saksalaisen lain (*Steueränderungsgesetz*), joka on annettu 18.8.1969, 9 pykälällä jatkettiin 15.5.1968 annetun lain 32 pykälän voimassaoloaikaa kahdella vuodella Bundestagin valiokunnan esittämän muutoksen perusteella, jonka Bundestag hyväksyi 18.6.1969 ja Bundesrat 10.7.1969.

Saksan liittotasavallan hallitus antoi asian tiedoksi komissiolle 16.7.1969.

Kyseinen hallitus on täyttänyt 93 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä jäsenvaltioille määrätyn tiedotusvelvollisuuden myöhässä eikä komissio omalta osaltaan ole käyttänyt sille saman kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä myönnettyjä valtuuksia, vaan on rajoittunut 1.8.1969 antamassaan tiedonannossa esittämään moitteita ja pyytämään laajempia tietoja.

Näin ollen Bundestagissa hyväksytty lain säännös tuli voimaan 18.8.1969 toteutetun lain antamisen nojalla.

Saksan hallitus on esittänyt komissiolle suullisesti 1.10.1969 ylimalkaisia selvityksiä olosuhteista, joissa lainmuutos hyväksyttiin.

4 Komissio on esittänyt vasta 30.7.1970 päiväämässään kirjeessä Saksan hallitukselle perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen vaatimuksen vaatien lisäksi, ettei Saksan liittotasavalta enää tee päätöksiä tuen myöntämisestä Nordrhein-Westfalenin alueelle 1.12.1970 alkaen.

5 Komissio julkaisi *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 14.8.1970 tiedonannon, jossa se vaati kaikkia asianosaisia – paitsi jäsenvaltioita – esittämään sille huomautuksensa kyseisen investointilisän myöntämisajan pidentämisestä.

Komission mukaan kyseisen tiedonannon vaikutukset niitä kohtaan, joita päätös koskee, ovat alkaneet 20.8.1970.

6 Komissio teki 17.2.1971 päätöksen, jonka huomioon ottamatta jättämisestä Saksan liittotasavaltaa moititaan ja joka tuli voimaan 24.2.1971 Saksan hallitukselle annetun sitä koskevan ilmoituksen nojalla.

Kyseisen päätöksen 1 artiklassa määrätään, että "Saksan liittotasavallan on viipymättä toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet lopettaakseen Nordrhein-Westfalenin kaivosalueella Saksan kivihiilikaivosten ja kaivosalueitten mukauttamisesta ja tervehdyttämisestä annetun lain *(Kohlegesetz)* 32 pykälän 1 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna 18.8.1969 annetun lain *(Steueränderungsgesetz)* 9 pykälällä, määrättyjen investointilisien valikoimattoman myöntämisen".

7 Sittemmin komissio aloitti Saksan hallituksen kanssa neuvottelut lisien "valikoivan myöntämisen" perusteiden määrittämiseksi, jotta vastaaja voisi täyttää 17.2.1971 tehdystä päätöksestä johtuvat velvoitteensa.

Vaikka kyseisissä neuvotteluissa saatiin aikaan yhdessä hyväksytty ratkaisu päätöksen alueellisesta soveltamisalasta, Saksan viranomaisten toteutettavaksi tarkoitetusta ajallisesta soveltamisesta ei päästy ratkaisuun.

Saksan viranomaiset ovat soveltaneet 17.2.1971 tehdyn päätöksen täytäntöönpanossa siirtymäsäännöksiä, minkä komissio katsoo olevan mainitusta päätöksestä johtuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

8 Saksan liittotasavalta vastustaa 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella nostetun kanteen tutkittavaksi ottamista, koska 17.2.1971 tehdyssä komission päätöksessä ei perustamissopimuksen muodollisen vaatimuksen vastaisesti ole asetettu määräaikaa, vaan vaadittu, että moitittu tukijärjestelmä lopetettaisiin "viipymättä".

Saksan liittotasavalta katsoo, että määräajan asettaminen on 93 artiklan 2 kohdan pakottavan määräyksen mukaan kanteen nostamisen edellytys kyseisen määräyksen erityisten yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

9 Kyseisessä väitteessä ei ole tosiasiallisesti kysymys kanteen tutkittavaksi ottamisesta, vaan 17.2.1971 tehdyn päätöksen pätevyydestä.

Väite siitä, ettei kannetta voida ottaa tutkittavaksi, on hylättävä.

10 Toiseksi vastaaja esittää erityisesti kanteen toisen kohdan tutkimatta jättämistä. Sen mukaan vastaajan olisi vaadittava edunsaaneilta 17.2.1971 tehdyn päätöksen jälkeen myönnettyjen lisien palauttamista tietyssä ajassa.

Vastaajan mukaan perustamissopimuksen 171 artiklasta johtuu, että jäsenvaltiota vastaan nostetun kanteen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimen on rajoituttava toteamaan noudattamatta jättäminen sen voimatta määrätä jäsenvaltiota ryhtymään määrättyihin toimenpiteisiin.

Yksin kyseisen jäsenvaltion tehtävänä on päättää toimenpiteistä yhteisöjen

tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanemiseksi poistaakseen jäsenyysvelvoitteidensa noudattamatta jättämisen seuraukset.

11 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että "jos kyseinen valtio ei noudata päätöstä asetetussa määräajassa, komissio – – voi – – saattaa asian suoraan yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi".

12 Komission vaatimuksen tarkoituksena on vastaajan mukaan sen toteaminen, että vastaaja jättämällä vaatimatta edunsaajia palauttamaan aiheettomasti saatu tuki ei ole täyttänyt 17.2.1971 tehdystä päätöksestä sille johtuvaa velvollisuutta.

13 Kyseinen vaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi, koska komissio on todetessaan tuen soveltumattomaksi yhteismarkkinoille toimivaltainen päättämään, että asianomaisen valtion on poistettava tuki tai muutettava sitä.

Jotta poistamisella tai muuttamisella olisi tehokas vaikutus, niihin voidaan liittää velvollisuus vaatia perustamissopimuksen vastaisesti annetun tuen korvaamista, joten tuen takaisinsaamistoimenpiteiden puuttuessa komissio voi saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Edelleen komission 169–171 artiklassa määrätyssä menettelyssä esittämä vaatimus sen toteamisesta, että jättämällä määrätyt toimenpiteet toteuttamatta jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta sille perustamissopimuksen nojalla kuuluvia velvoitteita, voidaan myös ottaa tutkittavaksi.

Koska perustamissopimuksen tavoitteena on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ja sen toteutuneiden ja tulevien seurausten tehokas poistaminen, perustamissopimuksen noudattamisen varmistamisesta vastuussa olevien yhteisön viranomaisten tehtävänä on määrittää, missä määrin jäsenvaltiolle kuuluva velvollisuus tarvittaessa voidaan tarkentaa 169 artiklan ja 93 artiklan 2 kohdan nojalla annetuissa perustelluissa lausunnoissa tai päätöksissä sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyissä kanteissa.

Näin ollen väite on hylättävä.

Pääasia

14 Saksan liittotasavallan väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on koskenut sitä, että se on Nordrhein-Westfalenin alueella, joka ei enää ole kuulunut 15.5.1968 annetussa laissa määrätyn tuen piiriin, edelleen myöntänyt investointilisiä 18.8.1969 annetun lainmuutoksen nojalla.

15 Komissio on asian käsittelyssä viitannut eri päivämääriin, joilla on voitu määrittää kyseisen tuen myöntämistä koskevan kiellon vaikutus.

16 Saksan hallitukselle 30.7.1970 esittämässään vaatimuksessa komissio on vaatinut ensiksi mainittua "huolehtimaan siitä, ettei uusia päätöksiä, joiden tarkoituksena on tuen myöntäminen Nordrhein-Westfalenin kivihiilikaivoksia koskevan lain 32 pykälän mukaan, enää tehdä 1.12.1970 alkaen".

Komissio ei kuitenkaan tunnu vaatineen kyseisen päivämäärän noudattamista.

17 Sitä vastoin se näyttää tekevän oikeudelliset johtopäätökset *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 14.8.1970 julkaistusta tiedonannosta siten, että siitä päivästä alkaen, jona ne, joita asia koskee, ovat voineet saada tietoonsa kyseisen tiedonannon, ne eivät enää ole voineet vedota oikeuteensa säilyttää riidanalaisen järjestelmän myöntämistä ja jatkamista koskevia säännöksiä.

Jotta voitaisiin määrittää 17.2.1971 tehdyn päätöksen ajalliset vaikutukset, on tätä kysymystä tarkasteltava ensiksi.

18 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 14.8.1970 julkaistussa tiedonannossa on ollut ensinnäkin tieto siitä, että komissio on aloittanut ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrätyn menettelyn kyseistä tukijärjestelmää vastaan, "sillä kyseisten investointilisien erottelemattoman myöntämisen koko Nordrhein-Westfalenin kaivosalueelle ei voida enää katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille".

Toiseksi tiedonannossa kehotetaan kaikkia, joita asia koskee, esittämään komissiolle huomautuksensa kyseisten investointilisien myöntämisajan pidentämisestä.

19 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeessä määrätyllä tietojen toimittamisella pyritään ainoastaan saamaan niiltä, joita asia koskee, kaikki tiedot, joista komissiolle voisi olla hyötyä tulevassa toiminnassaan.

Tämä tarkoitus ja lisäksi kyseisen tukijärjestelmän kuvaamisessa ja luonnehtimisessa käytetyn sanamuodon erittäin ylimalkainen luonne huomioon ottaen ei voida päätellä, että kyseisen tietojen toimittamisen vaikutukset yksityisten oikeussubjektien oikeuksiin olisivat sellaiset kuin komissio haluaa.

Päivämäärä on näin ollen jätettävä huomioon ottamatta määritettäessä 17.2.1971 tehdyn päätöksen vaikutuksia. Siinä olevat tiedot ovat näin ollen ainoat seikat, jotka voidaan ottaa huomioon ratkaistaessa Saksan liittotasavallan väitettyä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä.

20 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos komissio toteaa, että valtion myöntämä tuki ei sovellu yhteismarkkinoille, se tekee päätöksensä siitä, että asianomaisen valtion on "poistettava tuki tai muutettava sitä".

Toisin kuin saman artiklan 3 kohdassa, jossa annetaan komissiolle valta toteuttaa tarvittaessa välittömiä ja väliaikaisia toimenpiteitä, 93 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyillä päätöksillä voi olla täysi vaikutus ainoastaan, jos komissio osoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle, miltä osin tuen on todettu olevan ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa, ja edellyttävän näin ollen tuen poistamista tai muuttamista.

21 Tältä osin 17.2.1971 tehdyn päätöksen päätösosasta käy ilmi, että komissio on vaatinut Saksan liittotasavaltaa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet lopettaakseen Nordrhein-Westfalenin kaivosalueilla "valikoimattomien" lisien myöntämisen tarkentamatta ajanjaksoa, jonka kuluessa, tai perusteita, joiden nojalla vastaajan pitäisi poistaa kyseiset tuet tai muuttaa niitä.

Päätöksen johdanto-osan ja taustan nojalla voidaan todeta lisäksi, että erotteluperusteen tuli olla alueellinen siten, että tukijärjestelmän voimassaolon pidentämisen tuli hyödyttää ainoastaan tiettyjä kivihiilikaivoskriisin erityisesti koettelemia alueita.

22 Pyydetyt tarkennukset 17.2.1971 tehdyn päätöksen alueellisesta ulottuvuudesta on laadittu vasta myöhemmin komission ja Saksan hallituksen edustajien tekemän yhteistyön yhteydessä.

Vasta 16.12.1971 antamassaan tiedonannossa komissio määritteli tuen myöntämisen alueellisen erottelun kriteerit antamalla tietyt taloudelliset mittapuut tähän tarkoitukseen ja luettelemalla alueet, joiden sisällä investointilisien

myöntämisen jatkamisen voitaisiin katsoa soveltuvan yhteen perustamissopimuksen kanssa.

Lopullinen luettelo näistä alueista - laajempana kuin 16.12.1971 annetussa tiedonannossa huomioon otettu - ilmenee ainoastaan yhteisöjen tuomioistuimeen jätetyssä kanteessa esitetyistä vaatimuksista.

23 Näin ollen riittävien tarkennusten puuttuessa 93 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyn päätöksen yhden olennaisen osatekijän osalta Saksan liittotasavallalle määrätyn velvoitteen sisältö on ollut määrittämättä siihen asti, kunnes komissio yhdessä Saksan hallituksen kanssa tehdyn yhteistyön perusteella on voinut ilmoittaa sille riittävän täsmällisesti 15.5.1968 tuista annetun lain voimassaolon jatkamiseksi annetun lain alueellisen soveltamisalan ja vastaavasti sen, millä alueilla kyseistä voimassaoloa ei voida jatkaa.

Kun komission esittämän kiellon olennaisista näkökohdista vallitsee edellä kuvatun kaltainen epävarmuus, Saksan viranomaisia ei voida moittia siitä, että ne ovat antaneet tarvittavat määräykset kyseisen avun piiristä myöhemmin poissuljettavilla vyöhykkeillä toimivien sijoittajien oikeutettujen etujen huomioon ottamiseksi.

24 Näin ollen kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

25 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kantaja on hävinnyt asian.

Näillä perusteilla,

ottaen huomioon oikeudenkäyntiasiakirjat,

kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93, 169 ja 171 artiklan,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on hylännyt muut laajemmat tai vastakkaiset vaatimukset ja antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lecourt Monaco Pescatore Donner Mertens de Wilmars

Kutscher Ó Dálaigh Sørensen Mackenzie Stuart

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 1973.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti